

notitie

Opname OData-standaard op de lijst met
aanbevolen open standaarden

FORUM STANDAARDISATIE 11 oktober 2017

Agendapunt:	FS 20171011.3B
Bijlagen:	Expertadvies OData-standaard Overzicht reacties consultatieronde
Aan:	Forum Standaardisatie
Van:	Stuurgroep Standaardisatie
Datum:	26 september 2017

Aanleiding en achtergrond

In 2016 heeft Verdonck, Klooster & Associates (VKA) in opdracht van het Forum Standaardisatie een discussiedocument opgesteld over RESTful API's binnen de overheid. Het doel van dit document is om meer inzicht te krijgen op wat RESTful API's zijn, wat de impact is op gegevensuitwisseling en hoe deze ontwikkeling zich verhoudt tot de standaarden op de 'pas toe of leg uit'-lijst. Een van de aanbevelingen die zijn voortgekomen uit dit onderzoek is om de standaarden OAuth en OData te toetsen voor opname op de lijst met open standaarden. In 2016 in OAuth in combinatie met OpenID Connect getoetst. In navolging hierop heeft het Forum Standaardisatie besloten om ook OData in procedure te nemen voor de toetsing voor plaatsing op de lijst met open standaarden.

Het Open Data-protocol (OData) is een open protocol voor het toepassen van bevroegbare en interoperabele REST API's. Het is een *best practice* dat beschrijft hoe op een eenduidige manier REST API's toegepast kunnen worden. Via deze API's wordt data uit databases, content managementsystemen (CMS) en websites ontsloten en aangeleverd voor applicaties van derden. Door het gebruik van OData is het makkelijker om interoperabele REST-implementaties te maken, waardoor data die via API's wordt uitgewisseld op een uniforme wijze weergegeven kan worden. OData maakt het mogelijk om queries te maken, op te halen, bij te werken en te verwijderen.

Geadviseerd wordt om OData te plaatsen op de lijst met aanbevolen standaarden.

Betrokkenen en proces

Jasmijn Wijn, procedurebegeleider open standaarden in opdracht van het Bureau Forum Standaardisatie, heeft het onderzoek uitgevoerd. Hiertoe heeft een intakegesprek plaatsgevonden met Lancelot Schellevis van het Bureau Forum Standaardisatie. Het expertadvies is opgesteld op basis van de intake en aantal gesprekken met (potentiële) gebruikers en andere kennishebbers. Tijdens de openbare consultatie van 1 augustus tot en met 13 september 2017 is een reactie ontvangen van de Kamer van Koophandel ontvangen. De reactie is in overleg met de betrokken partijen verwerkt in dit Forumadvies.

Consequenties en vervolgstappen

Er zijn geen specifieke risico's verbonden aan de keuze.

Het Forum Standaardisatie zal op basis van het Forumadvies en de relevante inzichten uit de openbare consultatie een advies aan het Nationaal Beraad opstellen. Het Nationaal Beraad bepaalt uiteindelijk op basis van het advies of OData op de lijst met aanbevolen standaarden wordt geplaatst.

Gevraagd besluit

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met onderstaand advies:

Het Forum Standaardisatie adviseert het Nationaal Beraad Digitale Overheid om OData op te nemen als aanbevolen standaard op de lijst met open standaarden voor het hieronder geformuleerde functioneel toepassingsgebied.

Toelichting opname van OData op de lijst met open standaarden

Geadviseerd wordt om OData V4 op te nemen op de lijst met aanbevolen standaarden. Opname op de lijst kan bijdragen aan de bekendheid van de standaard bij (semi-)overheden. Door (semi-)overheden te informeren over het gebruik en de mogelijkheden van OData kan de adoptie gestimuleerd worden.

Opname op de 'pas toe of leg uit'-lijst is een te zwaar middel om adoptie binnen de (semi-)overheid te bevorderen, met name omdat de afweging op welke manier data wordt ontsloten per organisatie een interne afweging is.

Als functioneel toepassingsgebied voor OData wordt geadviseerd:

OData kan worden toegepast voor het bouwen en gebruiken van REST API's met als doel het gestructureerd ontsluiten van (statistische) open datasets.

Het organisatorisch werkingsgebied is niet van toepassing, aangezien OData wordt geadviseerd voor de lijst met aanbevolen standaarden. Voor een standaard met de aanbevolen status geldt geen verplichting tot gebruik en moet dus worden gelezen als aanbeveling. Om die reden is het niet van belang om een organisatorisch werkingsgebied te adviseren.

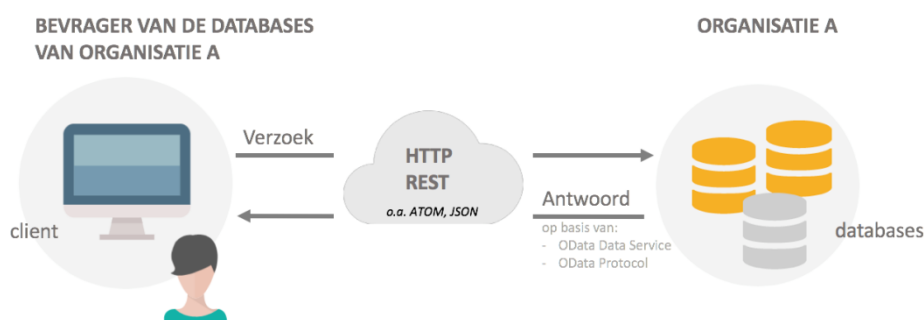
Er zijn geen additionele adviezen ten aanzien van de adoptie van OData.

Toelichting

1. Waar gaat het inhoudelijk over?

Het Open Data-protocol (OData) is een open protocol voor het toepassen van bevroegbare en interoperabele REST API's. Het is een *best practice* dat beschrijft hoe op een eenduidige manier REST API's toegepast kunnen worden. Via deze API's wordt data uit databases, content managementsystemen (CMS) en websites ontsloten en aangeleverd voor applicaties van derden. Door het gebruik van OData is het makkelijker om interoperabele REST-implementaties te maken, waardoor data die via API's wordt uitgewisseld op een uniforme wijze weergegeven kan worden. OData maakt het mogelijk om queries te maken, op te halen, bij te werken en te verwijderen.

Door het gebruik van OData is het niet noodzakelijk om afspraken te maken over onder andere HTTP-methoden, URL-conventies, gebruikte mediaformaten en query opties. Hierdoor is een betere integratie mogelijk via API's tussen verschillende systemen en platformen, zonder dat hier aparte afspraken over gemaakt hoeven te worden. Door de toepassing van OData zijn datasets beter te gebruiken en beter herbruikbaar.¹

Figuur 1. Werking OData

OData maakt het mogelijk om de bestaande gegevenssilo's die binnen organisaties bestaan te doorbreken. Door het gebruik van OData wordt een ecosysteem gecreëerd waarbij het makkelijker is om databases te bevroegen en data te gebruiken. De gedeelde waarde van data wordt hierdoor verhoogd.

2. Hoe is het proces verlopen?

Om te komen tot dit Forumadvies zijn de volgende stappen doorlopen:

- Door de procedurebegeleider is een intakegesprek gevoerd met Lancelot Schellevis van het Bureau Forum Standaardisatie.
- Vervolgens is onderzoek gedaan in de vorm van deskresearch en interviews met (potentiële) gebruikers en andere kennishebbers. Bij het onderzoek is OData getoetst aan de toetsingscriteria van het Forum Standaardisatie.
- Op basis van dit onderzoek is het expertadvies opgesteld.
- Het advies is vervolgens ten behoeve van de publieke consultatieronde gepubliceerd.
- Uit de publieke consultatie is één reactie ontvangen, welke nog niet volledig is verwerkt in dit Forumadvies. Reden hiervoor is dat de reactie nog niet is besproken met de indiener van de reactie. Dit gebeurt op donderdag 21 september 2017.

¹ In het filmpje wordt de werking van OData toegelicht: <https://youtu.be/WH5TUwzlaWI>.

3. Hoe scoort de standaard op de toetsingscriteria?

Toegevoegde waarde

De overheid streeft naar een zo open mogelijke overheid, onder andere door het gebruik van open data te stimuleren en overheidsinformatie makkelijker vindbaar te maken voor burgers en het bedrijfsleven. Hierdoor wordt onder andere de mogelijkheid geboden met deze informatie (commerciële) activiteiten te ontplooiën. OData draagt bij aan deze ambitie van de overheid. De standaard maakt het mogelijk om de bestaande gegevenssilos die binnen organisaties bestaan te doorbreken. Door het gebruik van OData wordt een ecosysteem gecreëerd waarbij het makkelijker is om databases te bevragen. De gedeelde waarde van data wordt hierdoor verhoogd.

De standaard is met name interessant voor organisaties die veel statistische data(sets) publiceren. OData is minder geschikt om meerdere datasets aan elkaar te koppelen of voor organisaties die slechts een klein aantal datasets publiceren. Voor het ontsluiten van een klein aantal bestanden is het beschikbaar stellen van Excel –en CSV-bestanden een beter alternatief.

Er zijn geen specifieke beveiligings- of privacyrisico's geïdentificeerd voor het implementeren en gebruiken van de standaard.

Open standaardisatieproces

OData wordt beheerd door OASIS, een internationale onafhankelijke non-profit organisatie. OASIS kent goed gedocumenteerde en open beheerprocedures. Het beheerproces en de besluitvorming hieromtrent is transparant. Documentatie is kosteloos verkrijgbaar.

De OASIS Technische Commissie (TC) is verantwoordelijk voor de doorontwikkeling van OData. Deelnemers van de Technische Commissie zijn SAP, IBM, Microsoft, Northeastern University en Progress Software. Nederlandse (overheids)organisaties zijn momenteel niet betrokken bij de doorontwikkeling van OData. Voor deelname aan het standaardisatieproces zijn kosten verbonden, afhankelijk van de grootte van de organisatie (aantal medewerkers).

Draagvlak

Hoewel het gebruik van OData door het aantal overheidsorganisaties op dit moment nog beperkt is, wordt de standaard wel gebruikt voor een groot aantal datasets (circa 5.000). Deze datasets zijn voornamelijk afkomstig van het CBS, een van de grootste leveranciers van open datasets binnen de Nederlandse overheid. Naast CBS maakt ook het Nationaal Georegister (in beperkte mate) en het Open Data Portaal van de Tweede Kamer gebruik van OData. Potentieel gebruikers zijn voornamelijk organisaties die beschikken over een grote hoeveelheid (statistische) data en deze als open data sets willen publiceren door middel van OData.

De ondersteuning van OData is bij leveranciers van zowel API-platformen als Data managementsystemen goed. Onder andere IBM, Microsoft (waaronder Office 365, SharePoint), SAP, Drupal, Salesforce, Tableau en Mulesoft ondersteunen het gebruik van OData. Daarnaast is er een actieve community waar gebruikers vragen kunnen stellen. Ook is documentatie, referentie-services, voorbeeldcodes en validatietools kosteloos beschikbaar.

Opname bevordert de adoptie

Opname van OData op de lijst met aanbevolen standaarden kan bijdragen aan de bekendheid van de standaard bij (semi-)overheden. Door (semi-)overheden te informeren over het gebruik en de mogelijkheden van OData kan de adoptie gestimuleerd worden.

Opname op de 'pas toe of leg uit'-lijst is een te zwaar middel om adoptie binnen de (semi-)overheid te bevorderen, met name omdat de afweging op welke manier data ontsloten wordt een interne afweging per organisatie is.

Toelichting van eventuele risico's

Er zijn geen specifieke risico's geïdentificeerd

4. Wat is de conclusie van de consultatie?

Aanvullingen vanuit de consultatie

Op de openbare consultatie van het expertadvies is een reactie ontvangen van de Kamer van Koophandel.

De Kamer van Koophandel heeft opmerkingen gemaakt over:

1. De openheid van de standaard, de standaard zou een specifieke Microsoft standaard zijn voor een specifieke toepassing, waarbij alleen Microsoft bezig is met de ontwikkeling van de standaard.
Reactie: OData is ontwikkeld door Microsoft en vervolgens in 2014 in beheer genomen door OASIS. Op basis van de experttoetsing is geconcludeerd dat de ontwikkeling en het beheer van OData op een open, onafhankelijke, toegankelijke, inzichtelijke, zorgvuldige en duurzame wijze is ingericht. Betrokkenheid bij de doorontwikkeling van de standaard is mogelijk door middel van lidmaatschap. Op dit moment zijn vijf (internationale) organisaties betrokken bij de doorontwikkeling van OData. In d
2. De beschrijving van de werking van de standaard te algemeen is, waardoor het beeld kan ontstaan dat de toepassing van de standaard breder is dan deze in werkelijkheid is.
Reactie: De toelichting op de standaard is aangepast waardoor de toepassing van de standaard helderder is beschreven.
3. Het advies om de standaard te verplichten als 'pas toe of leg uit'-standaard.
Reactie: OData wordt geadviseerd voor opname op de aanbevolen lijst, met als belangrijkste reden dat de afweging op welke manier data ontsloten wordt een interne afweging per organisatie is. Een verplichting van de standaard is zodoende geen geschikt middel.
4. De scoping van het OData-protocol en de concrete invulling van de documentatie die benodigd is om open data sets door middel van OData te publiceren.
Reactie: Op de website van OData (www.odata.org) is documentatie beschikbaar die kunnen ondersteunen bij de implementatie van OData.

Punt 2 van de Kamer van Koophandel heeft geleid tot een beperkte aanpassing van de toelichting van OData. In de overige opmerkingen wordt geen reden gezien om het expertadvies te herzien of om aanvullende adviezen te geven.

5. Welke additionele adviezen zijn er ten aanzien van de adoptie van de standaard?

Er zijn geen additionele adviezen gegeven ten aanzien van de adoptie van OData.

Bijlagen

- [Expertadvies voor opname OData op de lijst met aanbevolen standaarden](#)
- [Overzicht reacties consultatieronde](#)